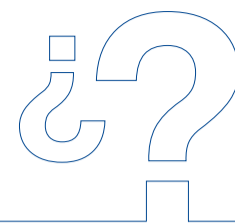

L'entrevista

EUSEBI AYENSA. Filòleg, traductor i professor especialitzat en grec i època hel·lenista. Acaba de publicar un llibre que recull notes i textos, alguns inèdits, de Kavafis amb Art de la Memòria Edicions, i en aquesta entrevista ens endinsem en la importància de Kavafis dins la nostra cultura, la relació entre Grècia i Catalunya i la importància del passat per saber d'on venim, entre altres

«Eliminar les places de grec i llatí és un suïcidi cultural, perdrem les nostres arrels»

Marta Arranz | RIUMORS

■ Eusebi Ayensa és notícia per la publicació *Rara avis, de Viatges i poemes, de Kavafis*, feta per Art de la Memòria.

La història d'aquest llibre neix en una trobada d'editorials independents de la comarca que es va fer a Avinyonet de Puigventós l'any passat. Jo no em guanyo la vida amb els llibres, tradueixo i escric per gust i això et dona la llibertat d'escriure sobre el que vols i el que realment t'agrada. Durant la trobada d'editorials, vaig presentar el nou CD de Josep Tero sobre poemes de Kavafis. I la Maite Muns, l'editora, em va ensenyar alguns dels treballs que havia fet i els vaig trobar molt bonics. I vaig proposar-li escriure sobre Kavafis i amb aquest nom sempre et diuen que sí. El llibre són textos i notes, alguns inèdits, de viatges de l'autor. Els escriptors perdem una mica el sentit del fet que som persones i el llibre fa un retrat de la part més humana de Kavafis.

Quin millor dia que la diada de Sant Jordi per parlar de Kavafis.

Els grans escriptors són persones que sovint s'avancen al seu temps i Kavafis, per exemple, en un moment que ningú discutia que la pena de mort no havia d'existir, la qüestiona. Sant Jordi és un dia bonic i sempre l'he celebrat, fins i tot quan vivia a Atenes. Un any vaig fer peripècies i combinacions de vol ben estranyes només per ser aquí el 23 d'abril. És una festa molt cívica i demostra el que som els catalans: gent que llegeix i estima la cultura.

Kavafis, Riba –la primera persona que tradueix al català els poemes de l'autor grec– i Ayensa. Com neix aquesta relació?

Tenim molts projectes pendents pel que fa a aquesta relació. Si tot va bé, l'any que ve anirem a Alexandria, Atenes i El Caire a

EUSEBI AYENSA. Va ser director de l'Institut Cervantes a Atenes del 2007 al 2012

ANGEL REYNAL

presentar cançons de Josep Tero amb els poemes de Kavafis.

M'agrada Kavafis perquè és únic en la manera d'escriure. Té molts poemes històrics que són models de comportaments, negatius i positius. N'hi ha un que parla de la història de Marc Antoni i és sobre com afrontar les desgràcies. També m'agraden molt els seus poemes eròtics, era un poeta homosexual, però el seu erotisme traspasa fronteres. Ens parla del record d'un antic amant, d'una relació... i això és molt humà. Tots recordem relacions passades. Kavafis ha tingut la sort d'haver estat molt ben traduït per Carles Riba i musicat per Lluís Llach; *El viatge a Ítaca* és un himne.

Vostè és un apassionat del període hel·lenístic. Què creu que n'hem d'aprendre, del passat?

Vaig sovint a Atenes, hi tinc un pis i una mica la sensació que tens quan puges a l'Acropolis és que tots venim d'allà. Per això em sap tan de greu la situació que viu Grècia i com l'han trac-

«Kavafis és únic en la manera d'escriure. Té molts poemes històrics que són models de comportaments»

«Som fills de Grècia i els catalans, en el futur que ens espera, n'hem de ser aliats. Són molt sensibles amb el que passa aquí»

tat. Sempre recordo la visita que vaig fer amb el poeta Joan Margarit i quan vam arribar-hi vam pujar a un dels temples més pe-

tits, i ell va dir que «tot l'art occidental està dins aquests quatre metres quadrats». I aquesta és una mica la sensació que tinc de Grècia, que tots venim d'allà i està molt present a la nostra vida. Des de l'oli d'oliva al vi, el teatre, la literatura, els jocs olímpics... Som fills de Grècia i els catalans, en el futur que ens espera, hem de ser aliats de Grècia. Allà són molt sensibles amb el que està passant aquí, és un país democràtic i penso que hi tenim les nostres arrels. Si som persones cultes, l'origen és Grècia.

El 2015 va escriure un article sobre la tragèdia de Grècia en què parlava de corrupció, xenofòbia i ajudes socials, termes que actualment formen part del discurs català i espanyol. Quina relació en pot fer?

Grècia ha après la lliçó del feixisme, cosa que aquí no s'ha après. Tenim un partit com és Voxi trobo increïble que, després de 40 anys de dictadura, es voti aquest partit. És cert que Grècia té un partit d'extrema dreta, Alba Daurada, són nazis purs però és

un partit aïllat al Parlament, ni la dreta hi vol pactar. Penso que això és una lliçó, estan immunitzats contra el feixisme. No hi ha cap grec, dels que jo he tractat, que entengui que el Govern espanyol no deixi votar sobre el seu futur. Val a dir que els grecs també han fet moltes coses malament, han estirat molt més el braç que la màniga i també ho crítico. Ho han pagat molt car i ho estan passant malament però són gent enormement hospitalària. Però quan veig Vox a Espanya i Alba Daurada a Grècia, l'actitud de la població és molt diferent. Els partits de dreta espanyols estan esperant pactar.

Parlem de quan va ser director de l'Institut Cervantes, del 2007 al 2012. Acaba, permeti'm l'expressió, de manera una mica tràgica.

Molt tràgic. Quan vaig acabar l'estada a Grècia, havia de canviar de país, ja que només t'hi pots estar cinc anys amb càrrecs com el que tenia, i vaig anar a Alemanya. En aquest canvi va entrar a governar el Partit Popular a Espanya i fins llavors jo havia fet tots els mèrits per ser destituït, com ara fer actes en català, per tant, per ells jo el que feia era provocar. Vaig tenir enganxades molt fortes amb membres de l'ambaixada espanyola pel fet que els convidats dels actes que organitzava parlaven en català.

Per l'ús de la llengua catalana, doncs?

Val a dir, però, que potser fèiem un de cada cinquanta actes en català. No més. Però ni tan sols això es permetia.

I això acaba amb una denúncia penal, li demanen cinc anys de presó per comptabilitat fraudulenta.

Van trobar un error i ho van considerar falsedat documental, que finalment l'Audiència Nacional i el Tribunal Suprem va

→ continua a la pàgina següent

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE. La setmana passada Ayensa va presentar 'Viatges i poemes', de Kavafis, a la Biblioteca Fages de Climent, de Figueres

ANGEL REYNAL

→ ve de la pàgina anterior

arxivar. A més, els van condemnar a ells a pagar les costes, i això vol dir que t'has passat tres pobles. Per mi va ser un consol i em sap molt greu dir-ho però jo creia tenir amics a l'Institut Cervantes, que van desaparèixer quan vaig ser denunciat. En canvi, no hi va haver cap grec que dubtés del que jo deia.

Va ser molt desagradable viure aquell moment, vaig anar a Madrid a declarar el mateix dia que declarava Luis Bárcenas, però vaja, en el fons, era un tema polític. El PP va entrar amb majoria absoluta i va ser una caça de bruixes. A més, tenia el handicap que em consideraven filosocialista i català. Cada vegada que feia actes en català rebia missatges de l'ambaixada i d'espanyols a Atenes que em deien de tot. Jo sempre responia el mateix: «Faig actes per als grecs, no per als espanyols. El dia que els grecs es molestïn, ho canviaré», i no va ser així.

Ara ens posem les mans al cap amb segons quines decisions es prenen, però la persecució hi és des de fa temps...

Sí, i sempre dic que el cos diplomàtic espanyol és més vicelament anticatalà que els mateixos militars. Jo allà tractava amb molts militars i em deien: «No entenc el tema amb Catalunya però el respecto». En canvi, els diplomàtics eren qui et posaven més problemes per fer ús del català. I la suma de tot, sabia que si canviava el govern de llavors m'ho farien pagar, i així va ser amb l'entrada del Partit Popular.

Però sempre he defensat el mateix, si hi ha un territori de la península que està relacionat amb

«A la nostra vida hi ha molts elements de la cultura grega i no en som conscients»

«Grècia ha de ser el nostre país aliat»

Grècia, aquest és Catalunya. Per raons històriques i geogràfiques, som més propers a Grècia nosaltres, que estem al costat d'Empúries, que un malagueny. D'altra banda, jo tenia molt clar que nosaltres no podem anar a donar lliçons de cultura als grecs, són ells, per això fèiem actes sobretot que demostraven aquesta unió i per posar en relleu aquestes relacions, ja que considero que és el que ha de realçar l'Institut Cervantes.

Vaig ser una víctima però per sort va acabar bé.

Tornem a casa. Des de fa un temps és el director del Camp d'Aprenentatge d'Empúries. Com s'ha d'explicar a les noves generacions la importància de les llengües mortes?

Tenim alumnat de primària, secundària i universitat i només de començar ens asseiem sota un arbre i intento que siguin conscients de la importància de la cultura, de la cultura grega a la nostra vida. Per mi això és més important que no pas saber si la muralla és del segle II o IV, això es troba a internet. Per mi és més important aquesta «teràpia de xoc», perquè s'adonen que a la nostra vida hi ha molts elements de la cultura grega i no en som ni conscients. Com ara pa-

raules: *gimnàs, polític, policia...* L'empremta grega encara hi és i el jaciment d'Empúries és la porta d'entrada de la civilització que ens ha format i ens ha fet millors persones. Un cop entenen que allò és molt important, entrem al jaciment.

Què en pensa, però, de decisió de restar hores de llatí i grec als instituts?

En l'àmbit nacional, soc president d'una associació que es diu Hispanohelènica, que treballa per defensar el llatí i el grec als instituts. És una croada perquè ho estan retallant cada vegada més, i ho fan les nostres autoritats educatives... Penso que estem negant a l'alumnat la possibilitat de conèixer les nostres arrels. La història no comença amb nosaltres: quan visitem les terres d'Empúries, on es banyaven els romans, explico als alumnes com escalfaven l'aigua aleshores i això és el que ara en diem calefacció radial. Hem de ser conscients que s'han inventat molt poques coses, gairebé tot ho van inventar els grecs i els romans. Per tant, eliminar les places de grec i llatí és un suïcidi cultural, perdre les nostres arrels, els punts de referència, i estic molt en contra d'aquesta política educativa. Ens hi juguem molt, hi ha insti-

tuts de la ciutat de Figueres i de Catalunya on ja no es fa l'assignatura de grec. L'Administració ha jugat molt brut.

Hi ha interès, però?

Penso que sí, la mitologia sempre agrada. A les visites expliquem mites i si s'explica bé hi ha tot un vessant cultural molt important. Soc molt crític amb els programes educatius de grec, sempre dic que em sembla inconcebible que expliquem Grècia i obviem l'època catalana de l'Acropolis. O del noucentisme. La culpa és nostra per haver parlat només de la Grècia antiga. I hem de lluitar una mica tots perquè si no, deixarem orfes les generacions actuals de les seves arrels llunyanes.

Quan em documentava per l'entrevista, molta de la informació era en grec. Fa una mica la sensació que el valoren més fora que a casa, ho veu així?

A Grècia m'han tractat molt bé i que un foraster hi vagi, parli el seu idioma i escrigui sobre ells, el que fa és obrir-te totes les portes. Tot i trobar-los defectes, sempre els he defensat. Sempre he dit que Catalunya va ser gran quan va mirar cap la Mediterrània i considero que Grècia ha de ser el nostre país aliat. ■

ENTRE BAMBOLINES

Eusebi Ayensa

❖ Un llibre

Poemes, de K. P. Kavafis

❖ Un racó per perdre's

Una illa grega, com Kàlimnos

❖ Una cançó

Viatge a Ítaca, de Lluís Llach

❖ Un grapat de crispetes veient...

M'agrada molt el cinema francès, qualsevol pel·lícula, com *Amelie*

❖ Netflix o serials de TV3?

Soc solidari amb TV3 però també mirem Netflix, a casa. Alguna sèrie com ara *Roma*

❖ Un esport o 'hobby' per desconnectar

Anar a pescar. No pesco mai res, però m'agrada molt. També m'agrada cuinar, i deixo la cuina feta un nyap

❖ Un cafè amb?

Maria Àngels Anglada, em va ajudar molt i era una admiradora de Grècia

❖ Amb qui no aniries a sopar?

Amb intolerants, com ara el senyor Abascal

❖ Un eslògan?

Viure i deixa viure, o res en excés

❖ A la bossa d'Eusebi Ayensa no hi falta mai...

Un llibre